

Energitilsynet
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
post@energitilsynet.dk
cc Jon Vestrup Christensen
jovc@energitilsynet.dk

Dok. ansvarlig: MSC
Sekretær:
Sagsnr: s2012-1107
Doknr: d2018-9801-10.0
30. maj 2018

Høring af europæisk FCR-marked og fravigelse af balanceforordningens artikel 34

Dansk Energi takker for muligheden for at afgive kommentarer til forslaget til et multinationalt Frequency Containment Reserves (FCR)-markedsdesign med henblik på dansk godkendelse af markedsdesignet.

Det danske elsystem er stadig tættere forbundet med udlandet og såvel systemansvaret som danske markedsaktører afhænger af fuld adgang til velfungerende nabomarkeder. Det er derfor afgørende, at Danmark understøtter hensigterne i den tredje liberaliseringspakke og arbejder aktivt for at fremme integration af elmarkederne, herunder særligt implementering af balanceringsforordningens fælles markeder for systemydelse.

I modstrid hermed har Energinets reservation på SK4 siden 2015 næsten halveret markedet for FCR i Vestdanmark (fra ~22MW til ~12 MW) og dermed ændret grundlaget for allerede gennemførte investeringsbeslutninger hos danske elproducenter. Det er på den baggrund særdeles positivt, at forslaget – ved dansk indtrædelse - vil åbne op for udveksling af FCR mellem DK1, Tyskland, Østrig, Schweiz, Frankrig og Benelux-landene. Dansk Energi støtter derfor i udgangspunktet det nuværende forslag til FCR markedsdesign.

Det er dog særdeles bekymrende, at der i høringsforslaget - i uoverensstemmelse med fundamentale principper i den tredje liberaliseringspakke og balanceringsforordningen – parallelt med FCR-markedsdesignet også ansøges om fravigelse fra kravet om at muliggøre overførsel af forpligtelser til at levere balancerings tjenester. Balanceringsforordningens hovedformål er at understøtte europæisk integration, herunder at 'integrere balancemarkederne, fremme mulighederne for at udveksle balancerings tjenester og samtidig bidrage til driftssikkerheden' jævnfør forordningens artikel 3(1)(c). Dansk Energi er i udgangspunktet, og som uddybet nedenfor, modstander af en fravigelse fra balanceforordningens artikel 34.

Dansk Energi har følgende konkrete kommentarer til forslaget:

- **Dansk indtrædelse.** Danmark har en særlig interesse i at fremme europæisk integration i kraft af vores centrale placering i Europa, vores store udlandsforbindelser, og

vores høje andel af fluktuerende elproduktion. Vi bør derfor tage ansvar for udviklingen af de fælles markeder fremfor at vente på at andre byder os op til dans. Derfor er det bekymrende, at Energinet indtil nu har været yderst tilbageholdende i udviklingen af et fælles marked for FCR og fortsat holder sig på sidelinjen. Energinet tidligere har meldt ud, at man forventer indtrædelse i samarbejdet fra udgangen af 2018 (som også beskrevet af ENTSO-E i den tidligere høring af FCR markedsdesignet af 15. februar 2018) og Dansk Energi mener at Energinet bør forpligtes på denne udmelding. Markedsåbningen mod Tyskland er af stor betydning for danske FCR-leverandører og vil også for Energinet bidrage til større markedsvolumen ved ophævelse af reservationen på SK4. Dansk Energi opfordrer derfor Energinet og Energitilsynet til at fastholde tidsplanen for dansk tiltrædelse og undgå yderligere forsinkelser i implementeringen.

- **Konsolidering af deadlines.** Det oprindelige forslag indeholdt fire hoveddeadlines i løbet af implementeringsperioden. De mange deadlines over en kort periode medfører kontinuerlige ændringer af markedsrammerne, øget kompleksiteten i implementeringen, og underminerer den stabilitet, der er forudsætningen for et velfungerende marked. Dansk Energi kvitterer på den baggrund for, at antallet af deadlines i det nuværende forslag er reduceret fra fire til tre. Vi vil dog anbefale, at man yderligere forsimples implementeringen ved at indføre divisible bids (artikel 6) og marginalprissætning (artikel 8) fra 26. november 2018 fremfor 1. juli 2019.
- **Produktdesign og budblokke.** Både ugeauktioner og det foreslåede døgnmarked frem til 1. juli 2020 hæmmer fleksibel budgivning fra aktørerne. Særligt danske aktører tilpasser i høj grad deres planlagte produktion fleksibelt, og svingninger indenfor døgnnet og ugen giver forskellige driftssituationer, og dermed forskellige muligheder for at byde ind på markedet for FCR. Derfor ser Dansk Energi gerne, at implementeringen af kortere budblokke (6 blokke af 4 timer fremfor en blok af 24 timer), som beskrevet i artikel 5, implementeres hurtigere end 1. juli 2020, i tråd med de nuværende danske regler. De kortere budblokke gør det muligt for flere aktører at levere FCR og skaber derved større volumen i markedet og lavere priser. Desuden bør man i fremtiden arbejde for indkøb af et asymmetrisk produkt der muliggør deltagelse med nedreguleringskapacitet fra sol- og vindproduktion samt elkedler, og opreguleringskapacitet fra termiske værker i minimumslast. På sigt vil dette alt andet lige medføre større volumen og lavere priser i markedet.
- **Fravigelse fra artikel 34.** Det er bekymrende - og i modstrid med de grundlæggende hensigter bag etableringen af et fælles marked - at der søges om fravigelse fra balanceringsforordningens artikel 34 om overførsel af forpligtelser til at levere balanceringsstjenester. I et velfungerende indre marked for FCR skal leverandører kunne overføre forpligtelser til at levere balanceringskapacitet både indenfor og på tværs af grænser, jævnfør artikel 34. Denne handel er et centralt element i integrationen af de europæiske balancemarkeder og bidrager til at reducere de samlede frekvensstabiliseringsomkostninger ved at tillade aktører at optimere deres forpligtelser på porteføljebasis. Dansk Energi kan derfor i udgangspunktet ikke støtte anmodningen om at fravige bestemmelsen. Anmodningen hviler alene på balanceringsforordningens artikel 32(2)(b), der åbner for at *ansøge* om fravigelse såfremt kontraktperioden for det pågældende produkt er kortere end en uge. Vi finder, at implementeringen af daglige

auktioner er nødvendig, men ikke i sig selv tilstrækkelig, til at fravige bestemmelsen. Såfremt anmodningen mod forventning alligevel efterkommes, anbefaler vi en tidsbegrænset godkendelse, således at den langsigtede model for markedet fastholdes.

Herudover anerkender Dansk Energi, at markedsaktørernes hovedbudskaber fra tidligere høringer i store træk er taget til efterretning i markedsdesignet og at forslaget – når det er fuldt implementeret - i vid udstrækning afspejler eksisterende dansk praksis. Dansk Energi vil derfor gerne understrege, at de ovenstående forslag og indsigelser ikke bør forsinke godkendelsen og implementeringen af markedsdesignet, som vi hilser meget velkomment. Eventuelle ændringer som følge af vores forslag bør ikke ske på bekostning af markedets ikrafttræden. Med danske øjne er det afgørende, at DK1 indtræder i samarbejdet hurtigst muligt og senest per 31. december 2018, jævnfør tidligere udmeldinger fra Energinet og ENTSO-E.

Dansk Energi står naturligvis til rådighed for opklarende spørgsmål.

Med venlig hilsen
Dansk Energi

Martin Schrøder

Energitilsynet
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby
Att: Jon Vestrup Christensen

ENERGINET

Energinet
Tonne Kjærvej 65
DK-7000 Fredericia

+45 70 10 22 44
info@energinet.dk
CVR-nr. 28 98 06 71

Dato:
26. juni 2018

Forfatter:
JKL/JKL

ENERGINETS KOMMENTARER TIL HØRINGSSVAR FRA DANSK ENERGI ANG. EUROPÆISK MARKED FOR FCR OG FRAVIGELSE AF BALANCEFORORDNINGENS ARTIKEL 34

Energinet noterer sig, at Dansk Energi overordnet set er tilfredse med det foreslåede markedsdesign. Dansk Energi fremhæver dog enkelte punkter, som Energinet kommenterer på nedenfor.

Dansk indtrædelse

Dansk Energi fremfører, at Energinet har været yderst tilbageholdende i udviklingen af et fælles marked for FCR og fortsat holder sig på sidelinjen.

Energinets kommentar

I 2012 fik Energinet i samarbejde med den tyske TSO TenneT udarbejdet en baggrundsrapport omhandlende et fælles marked for FCR mellem Tyskland og Vestdanmark. Energinet har siden da arbejdet aktivt på at skabe det fælles marked, herunder bl.a. ved at bidrage til det kontraktuelle set-up for TSO samarbejdet og udviklingen af det foreliggende forslag til markedsdesign. Deltagelse i europæisk FCR indkøb har ligeledes været en del af Energinets strategi for systemydelse og prioritetsplan.

Sideløbende med ovenstående aktiviteter, har Energinet løbende været i dialog med TenneT angående dansk indtrædelse, ligesom Energitilsynet har været i dialog med den tyske regulator BundesNetzAgentur. Derudover har Energinet rejst diskussionen på de fælles regulatormøder i FCR samarbejdet og senest er der kommunikeret en forventet tidshorizont i forbindelse med TSOernes høring af markedsdesignet.

Baseret på den løbende dialog, er det Energinets forståelse, at TenneT er bekymret for at tillade dansk deltagelse, før der er fundet en løsning på den generelle grænseproblematik. Energinet vil dog fortsat arbejde hen i mod dansk tiltrædelse og at dette så vidt muligt sker i henhold til den udmeldte tidshorizont.

Energinet har løbende informeret om ovenstående udfordringer på aktørarbejdsgruppemøderne for systemydelse.

Konsolidering af deadlines samt produktdesign og budblokke

Dansk Energi ønsker færre implementeringstrin for det nye markedsdesign og generelt en hurtigere implementering.

Energinets kommentar

De foreslåede implementeringstrin og deres deadlines er et kompromis baseret på de indkomne høringssvar fra aktører i alle deltagende lande samt sammenhænge til andre initiativer i de enkelte lande herunder bl.a. aFRR auktionen i Tyskland. Det foreslåede markedsdesign er velkendt for danske aktører og en hurtig implementering er derfor mulig. Aktører fra andre lande, der er vant til et ugemarked, har derimod en større implementeringsindsats. Særligt implementering af ændringer i indeværende år er udfordrende for visse aktører. Her henviser Energinet særligt til EFET, Euroelectric og MPPs fælles brev til regulatorerne af 6. juni 2018.

Energinet anerkender dog ønsket om færre implementeringstrin, og arbejder for dette, såfremt regulatorernes behandling af TSO'ernes ansøgning giver mulighed herfor.

Fravigelse af artikel 34

Dansk Energi er bekymret for fravigelsen af artikel 34 i EBGL, og om hvorvidt det vil skade aktørernes mulighed for at optimere deres forpligtelser på porteføljebasis.

Energinets kommentar

Energinet er ikke modstander af at give aktørerne mulighed for at overføre deres kapacitetsforpligtelse. Dette skal dog ske på en fair og transparent måde, der understøtter systemsikkerheden ved at sikre, at der altid er den nødvendige FCR kapacitet til rådighed.

Ansøgningen om afvigelse fra artikel 34 bunder i praktiske hensyn, idet TSOerne har vurderet, at det ikke er praktisk muligt at implementere en solid proces for grænseoverskridende overførsel af kapacitetsforpligtelse inden for de givne tidsfrister. En sådan proces forventes at medføre et behov for en markedsplatform, hvor der tages hensyn til import/eksportbegrænsninger, TSOernes opdatering af LFC controlleren på grænsen, og gennemgang af incitament strukturen grundet forskelle i de nationale tilgange til sanktion af manglende levering.

Derudover forventer Energinet, at indførelsen af det nye markedsdesign vil mindske aktørernes behov for overførsel af kapacitetsforpligtelser over grænser. Denne forventning bygger på, at det i dag ikke er muligt for aktørerne at overføre deres kapacitetsforpligtelse i det nuværende vstdanske marked, og at denne mulighed ikke har været efterspurgt.

Energinet bemærker i øvrigt, at afvigelsen fra artikel 34 ikke har været et tema blandt øvrige danske aktører, der har afgivet høringssvar i TSOernes høring.